

Bruselj, 5.8.2022
COM(2022) 389 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Letno poročilo o dejavnostih Evropske unije na področju raziskav in tehnološkega razvoja ter spremljanju programov Obzorje Evropa in Obzorje 2020 v letu 2021

1. OZADJE

To poročilo, ki je sestavljeno v skladu s členom 190 Pogodbe o delovanju Evropske unije in členom 7 Pogodbe Euratom ter v povezavi s [členom 50 Uredbe \(EU\) 2021/695 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa](#) in členom 12 [Uredbe Sveta \(Euratom\) 2021/765 o vzpostavitvi Programa za raziskave in usposabljanje Evropske skupnosti za atomsko energijo](#), vsebuje neizčrpen pregled ključnih dejavnosti raziskav in inovacij EU v letu 2021 ter spremljanja programov Obzorje Evropa, Obzorje 2020 in programa Euratoma.

2. POLITIČNO OZADJE IN NAPREDEK NA PODROČJU POLITIKE

Dejavnosti raziskav in inovacij EU so bile v letu 2021 ponovno osredotočene na spopadanje s **pandemijo COVID-19** ter blaženjem njenih posledic za evropsko družbo in gospodarstvo. Za spodbuditev okrevanja po pandemiji v EU se je začel izvajati **mehanizem za okrevanje in odpornost** (ki zagotavlja 800 milijard EUR v obliki posojil in nepovratnih sredstev).

Leta 2021 je bil vzpostavljen tudi program **Obzorje Evropa**, tj. vodilni program EU za raziskave in inovacije v okviru sedanjega večletnega finančnega okvira 2021–2027, s proračunom v višini 95,5 milijarde EUR in dodatnimi sredstvi v višini 5,4 milijarde EUR, ki jih je prispeval mehanizem za okrevanje in odpornost.

2.1. Pandemija COVID-19

Komisija je še naprej vlagala v raziskave in inovacije na področju cepiv in zdravljenja, zlasti v zvezi s pojavom novih različic. Do konca prejšnjega programa za raziskave in inovacije Obzorje 2020 je bilo mobiliziranih 872,18 milijona EUR za financiranje raziskav, povezanih s koronavirusom, med drugim na področju diagnostike, zdravljenja, cepiv, epidemiologije, pripravljenosti in odzivanja na izbruhe, socialno-ekonomskih vidikov, duševnega zdravja, proizvodne in digitalne tehnologije, pa tudi infrastrukture in podatkovnih virov, ki omogočajo te raziskave. Ta prizadevanja se kažejo v več spodaj navedenih dejavnostih:

- v sprejetju svežnja evropskega organa za pripravljenost in odzivanje na izredne zdravstvene razmere (HERA), ki vključuje [sporočilo o uvedbi evropskega organa za pripravljenost in odzivanje na izredne zdravstvene razmere \(HERA\)](#) (september 2021), [sklep Komisije o vzpostavitvi organa HERA](#) in [Predlog uredbe Sveta o okviru ukrepov za zagotovitev dobave v krizi pomembnih zdravstvenih protiukrepov v primeru izrednih razmer v javnem zdravju na ravni Unije](#). V okviru programa Obzorje Evropa bodo v naslednjih šestih letih dodeljena sredstva v višini 1,7 milijarde EUR kot prispevek k doseganju ciljev organa HERA;
- v [sporočilu z naslovom Inkubator HERA:Skupno predvidevanje grožnje zaradi različic COVID-19](#) (februar 2021), katerega cilj je obravnavati povečano širjenje novih različic SARS-CoV-2;

- v [strategiji EU za terapije proti COVID-19](#) (maj 2021), v kateri je pojasnjeno, da se bodo z naložbami v okviru programa Obzorje Evropa podprla preskušanja cepiv in terapij;
- v sporočilu z naslovom [Prva spoznanja v zvezi s pandemijo COVID-19](#) (junij 2021), v katerem je navedenih deset spoznanj, med katerimi je tudi spoznanje, da je „vseevropski pristop [...] bistven za hitrejšo, širšo in učinkovitejšo klinično raziskavo“;
- v okviru razprave o raziskavah in ukrepih politike v zvezi s COVID-19, ki je potekala 17. decembra 2021, da bi se olajšale raziskave o različici omikron;
- pri nadaljnjem širjenju [evropske podatkovne platforme za COVID-19](#), ki zdaj hrani skoraj 10 milijonov vnosov različnih vrst podatkov, vključno z več kot 4,5 milijona vnosov o virusnih genomih in več kot 4,3 milijona vnosov surovih podatkov o virusnih zaporedjih;
- pri razširitvi [manifesta za raziskave EU v zvezi s COVID-19](#), da se čim bolj poveča uporaba rezultatov raziskav.

2.2. Zeleni in digitalni prehod

Z začetkom veljavnosti [evropskih podnebnih pravil](#) (junij 2021) sta v EU postala pravno zavezujoča cilja neto ničelnih emisij toplogrednih plinov do leta 2050 in zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za vsaj 55 % do leta 2030 v primerjavi z ravnmi iz leta 1990. Komisija je julija 2021 sprejela [sveženj „Pripravljeni na 55“](#), da bi se politike EU na področju podnebja, energije, rabe zemljišč, prometa in obdavčevanja prilagodile doseganju ciljev, vključno s ciljem uporabe 35 % sredstev za financiranje raziskav in inovacij iz programa Obzorje Evropa za zelene naložbe. Glavni cilji svežnja „Pripravljeni na 55“ v zvezi z energijo so bili:

- pospešiti prizadevanja za energijsko učinkovitost v vseh sektorjih;
- določiti obvezno prenavo stavb in zagotoviti, da bodo vse nove stavbe do leta 2030 brezemisijske;
- spodbuditi uvajanje energije iz obnovljivih virov, ki naj bi do leta 2030 pokrili vsaj 40 % porabe energije.

K [šestemu poročilu o stanju energetske unije](#) je bilo priloženo poročilo o konkurenčnosti tehnologij čiste energije, ki kaže, da EU ohranja vodilno vlogo v raziskavah na področju čiste energije.

Izvajanje [strategije EU za trajnostno in pametno mobilnost](#) je v letu 2021 vključevalo več zakonodajnih predlogov v okviru svežnja „Pripravljeni na 55“ (npr. [uredbo o infrastrukturi za alternativna goriva](#) ter pobudi [ReFuelEU za letalstvo](#) in [FuelEU za pomorstvo](#)) ter decembrski sveženj za učinkovito in zeleno mobilnost (npr. reviziji [uredbe o TEN-T](#) in [direktive o inteligentnih prometnih sistemih](#) ter nov [okvir EU za mobilnost v mestih](#)).

[Sporočilo z naslovom Trajnostni ogljikovi krogi](#) (december 2021) je spodbudilo raziskave in inovacije za povečanje odvzemov ogljika in shranjevanje atmosferskega ogljika.

Da bi se pripravili na neizogibne posledice podnebnih sprememb in do leta 2050 postali družba, odporna proti podnebnim spremembam, je bila sprejeta [strategija EU za prilagajanje podnebnim spremembam](#) (februar 2021), v kateri je poudarjena vloga znanosti.

EU je leta 2021 prvič po uvedbi [inovacijskega sklada sistema EU za trgovanje z emisijami](#) vložila več kot 1,1 milijarde EUR v sedem inovativnih projektov, da bi na trg pripeljala prebojne tehnologije za (i) energetske intenzivne panoge; (ii) vodik; (iii) zajemanje, uporabo in shranjevanje ogljika ter (iv) energijo iz obnovljivih virov.

Okoljska razsežnost evropskega zelenega dogovora je bila leta 2021 podprta tudi s sprejetjem niza pobud v okviru [strategije za biotsko raznovrstnost](#) (kot sta strategiji za gozdove in tla), [akcijskega načrta za ničelno onesnaževanje](#) in [akcijskega načrta za krožno gospodarstvo](#). Te pobude politike so podprle raziskave, predlagane leta 2021 v okviru tem programa Obzorja Evropa.

Sprejeta sta bila dogovor o reformi [skupne kmetijske politike](#) (december 2021) in [akcijski načrt za razvoj ekološke pridelave](#), ki raziskavam in inovacijam namenja pomembno vlogo. Raziskave in inovacije bodo pomembne tudi za razvoj sekvestracije ogljika v kmetijske površine na podlagi [sporočila o trajnostnih ogljikovih krogih](#).

Komisija je sprejela predlog [priporočila Sveta o zagotavljanju pravičnega prehoda na podnebno nevtralnost](#), ki ga je Svet sprejel 16. junija 2022 in v katerem se države članice zavezujejo, da bodo vzpostavile celovite svežnje ukrepov v skladu z nacionalnimi okoliščinami, da bi zagotovile pravičen in vključujoč zeleni prehod.

Osrednja tema [sporočila o trajnostnem modrem gospodarstvu v EU](#) (maj 2021) je zeleno okrevanje za modro gospodarstvo – preobrazba modrega gospodarstva EU za trajnostno prihodnost, pri čemer je poudarjena vloga raziskav in inovacij kot gonilne sile te preobrazbe.

[Zelena listina za program ukrepov Marie Skłodowske-Curie](#) spodbuja trajnostno izvajanje raziskovalnih dejavnosti. To je kodeks dobre prakse za vse posameznike in ustanove, ki imajo korist od financiranja.

Komisija je predlagala [pot v digitalno desetletje](#). Ta predlog določa konkretne digitalne cilje, ki naj bi jih EU dosegla do leta 2030. Določa tudi cikel sodelovanja med Komisijo in državami članicami, s katerim se vzpostavlja okvir za razvoj večdržavnih projektov, ki jih nobena država članica ne bi mogla razviti sama (npr. visokozmogljivostno računalništvo, varna kvantna komunikacija).

2.3. Industrija

Posodobljena [industrijska strategija](#) (maj 2021) potrjuje, da so raziskave in inovacije gonilna sila napredka evropske industrije na področju zelenega in digitalnega prehoda. V okviru koncepta [„industrije 5.0“](#) (januar 2021) je bila razvita nova vizija za zeleno, odporno in na človeka osredotočeno industrijo. Komisija je objavila [indeks uspešnosti](#)

[prehodov](#) za leto 2020, ki spremlja prehod na krožno in regenerativno industrijo EU, ter [pregled stanja na področju naložb v industrijske raziskave in razvoj v EU](#) iz leta 2021, ki vsebuje seznam 2 500 najuspešnejših zasebnih vlagateljev v raziskave in razvoj.

Leta 2021 se je začel izvajati celovit [vesoljski program EU](#). Ta združuje operativne dejavnosti za satelitsko navigacijo, opazovanje Zemlje in nove [vladne satelitske komunikacije v EU](#) ter elemente sistema spremljanja razmer v vesolju, vključno z nadzorom v vesolju ter sledenjem satelitom in vesoljskim odpadkom.

2.4. Varnost

Komisija je objavila delovni dokument služb Komisije z naslovom „[Enhancing security through research and innovation](#)“ (Krepitev varnosti z raziskavami in inovacijami), ki vsebuje primere, kako lahko raziskave EU na področju varnosti koristijo organom kazenskega pregona in mejnim policistom. Dokument opisuje, kako vključiti rezultate raziskav v operativna orodja, vključno z novo [skupnostjo za evropske raziskave in inovacije za varnost \(Community for European Research and Innovation for Security\)](#), ki združuje vse deležnike.

2.5. Partnerstvo z državami članicami

Leta 2021 je bil v prenovljenem evropskem raziskovalnem prostoru (ERA) dosežen velik napredek s [priporočilom Sveta o Paktu za raziskave in inovacije](#) ter [programom politike ERA](#). Ta določa 20 ukrepov za obdobje 2022–2024, vključno z izmenjavo prosto dostopnega znanja in večanjem privlačnosti znanstvenih poklicev.

Valorizacija znanja je ključna za uporabo rezultatov raziskav in inovacij v družbi in gospodarstvu. Komisija je pripravila osnutek priporočila Sveta o [evropskih vodilnih načelih za valorizacijo znanja](#) in organizirala prvi teden EU za valorizacijo znanja (april 2021).

Cikel evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik so začasno nadomestili [nacionalni načrti za okrevanje in odpornost](#). Komisija je potrdila 22 od 26 prejetih načrtov: vsi vključujejo jasne predloge naložb in reform na področju raziskav in inovacij.

Z [Ljubljansko deklaracijo za enakost spolov v raziskavah in inovacijah](#) so Komisija, 25 držav članic in 12 pridruženih držav okrepile svoja prizadevanja za pravične, odprte, vključujoče in na enakosti spolov temelječe raziskovalne sisteme.

2.6. Mednarodni vidiki

[Sporočilo o globalnem pristopu k raziskavam in inovacijam](#) ponovno potrjuje zavezo EU o ohranjanju odprtosti pri mednarodnem sodelovanju na področju raziskav in razvoja ob spodbujanju vzajemnosti, ki temelji na temeljnih vrednotah s poudarkom na zaščiti odprte strateške avtonomije EU.

Voditelji EU in držav Zahodnega Balkana so 6. oktobra 2021 na [vrhu na Brdu](#) predstavili [agendo za Zahodni Balkan na področjih inovacij, raziskav, izobraževanja, kulture, mladih in športa](#).

Za okrepitev inovacijskih zmogljivosti vzhodnih partneric je bilo v revidirano strukturo [vzhodnega partnerstva](#) leta 2021 vključenih šest prednostnih nalog na področju raziskav in inovacij za obdobje po letu 2020.

Razvita je bila nova [agenda za sodelovanje na področju raziskav in inovacij](#) v Sredozemlju. Poleg tega je bil dosežen napredek pri oblikovanju skupnega načrta med EU in Kitajsko za prihodnje sodelovanje na področju znanosti in tehnologije. Raziskave in inovacije so bile tudi v središču [vrha EU-ZDA, ki je 5. junija 2021 potekal v Bruslju](#). Svet je pri potrditvi [strateškega načrta med EU ter Skupnostjo latinskoameriških in karibskih držav](#) opozoril na uspešno sodelovanje z Latinsko Ameriko in Karibi na področju raziskav in inovacij.

Kot je poudarjeno v [pregledu trgovinske politike](#) za leto 2021, so inovacije ključnega pomena za dolgoročno konkurenčnost EU in njeno odprto strateško avtonomijo, saj krepijo njen regulativni učinek in položaj v ključnih sektorjih, vključno z digitalno trgovino.

2.7. Nejedrski neposredni ukrepi, ki jih izvaja Skupno raziskovalno središče Komisije (JRC)

JRC je podprl številne pobude Komisije z znanstvenimi dokazi in analizami. Na primer, v boju proti COVID-19 je pomagal s spremljanjem učinkovitosti najpogosteje uporabljenih metod testiranja in razvojem referenčnih materialov, zbiranjem informacij o pripomočkih za testiranje na COVID-19 in njihovo javno [objavo](#), prispevanjem k pripravi [skupnega seznama hitrih antigenskih testov na COVID-19](#) in dnevni informacijami za [varno potovanje](#).

3. IZVAJANJE IN SPREMLJANJE PROGRAMOV OBZORJE EVROPA IN OBZORJE 2020 TER PROGRAMA EURATOMA

3.1. Obzorje Evropa v letu 2021 – poudarki in novosti

V začetku leta 2021 so bili sprejeti pravni akti o novem, k učinkom usmerjenem okvirnem programu [Obzorje Evropa](#) in njegovem [strateškem načrtu](#) za obdobje 2021–2024. Komisija je glavni delovni program za obdobje 2021–2022 sprejela v začetku leta 2021 (namenjen COVID-19), celotno besedilo pa junija. Nadaljnje spremembe so sledile oktobra (člen 22(5)) in decembra (spremembe v zvezi z misijami). Določene so bile ustrezne sestave odbora programa in objavljeni prvi razpisi. Za pripravo na glavni delovni program za obdobje 2023–2024 so bili v sodelovanju z vsemi ustreznimi službami pripravljene usmerjevalni dokumenti.

Komisija je leta 2021 program Obzorje Evropa podprla z dejavnostmi obveščanja za državljanke in deležnike. Na primer, v okviru evropskih dni raziskav in inovacij v letu 2021 so bili organizirani posebni spletni seminarji (ki so imeli 21 000 udeležencev),

poleg teh pa še 14 informativnih srečanj, v okviru katerih so bili pojasnjeni instrumenti financiranja (235 000 ogledov).

Novi instrumenti za raziskave in inovacije v okviru Obzorja Evropa vključujejo [Evropski svet za inovacije](#), naslednjo generacijo [evropskih partnerstev](#) in [misije](#). Pet misij se je začelo izvajati septembra 2021 v obliki inovativnega pristopa k doseganju drznih in merljivih ciljev do leta 2030. Komisija je misije podprla v okviru dejavnosti obveščanja, kot so [videoposnetek, v katerem nastopa osem komisarjev](#) (41 000 ogledov), informativni pregledi in kampanje v družbenih medijih.

Leta 2021 je bilo na podlagi prvega delovnega programa [Evropskega sveta za inovacije](#) na voljo več kot 1,5 milijarde EUR v okviru možnosti financiranja, med katerimi so tudi naslednji sklopi:

- [Pospeševalec Evropskega sveta za inovacije](#) (približno 1 milijarda EUR) financira zagonska ter mala in srednja podjetja (MSP) pri razvoju in razširjanju inovacij z velikim učinkom, ki lahko ustvarjajo nove trge ali imajo prelomno vlogo na obstoječih;
- [Iskalec Evropskega sveta za inovacije](#) (300 milijonov EUR) podpira vizionarske raziskave, ki lahko privedejo do tehnoloških prebojev;
- [program Evropskega sveta za inovacije za financiranje prehoda](#) (približno 100 milijonov EUR) je osredotočen na spreminjanje rezultatov raziskav v priložnosti za inovacije.

Sprejeta sta bila prva dva delovna programa [Evropskega sveta za inovacije](#), s čimer je bilo zagotovljenih 1,9 oziroma 2,4 milijarde EUR za pomoč najboljšim raziskovalcem pri izvajanju pionirskih raziskav.

Na [konferenci o podnebnih spremembah v Glasgowu](#) je bilo uradno vzpostavljeno [partnerstvo med EU in programom Catalyst](#). V okviru tega partnerstva bo mobiliziranih 820 milijonov EUR (za obdobje 2022–2026; 200 milijonov EUR iz programa Obzorje Evropa). Naložbe bodo namenjene projektom EU z visokim potencialom za čisti vodik, trajnostna letalska goriva, neposredno zajemanje iz zraka in dolgotrajno shranjevanje energije.

V okviru [vesoljskega programa EU](#) se pri pripravi strateških naložb EU v vesolje na prihodnost krepi vloga raziskav in inovacij na področju vesolja, ki so del programa Obzorja Evropa. To vključuje razvoj elementov vesoljskega programa, strateško avtonomijo na področju satelitskih tehnologij, dostop do vesolja in tržno uveljavitev vesoljskih storitev in aplikacij.

[Ukrepi Marie Skłodowske-Curie](#) v okviru programa Obzorje Evropa namenjajo večji poudarek medsektorskemu sodelovanju, učinkovitemu spremljanju in usmerjanju poklicne poti. Program je ohranil sloves dobre prakse na področju podpore raziskovalkam (ki predstavljajo 41,6 % vsega raziskovalnega osebja). Leta 2021 je praznoval 25. obletnico delovanja, od leta 1996 pa je podprl več kot 145 000 raziskovalcev.

Konsolidirana je bila [pravna podlaga Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo](#) (EIT). V novem [strateškem inovacijskem programu](#) EIT za obdobje 2021–2027 so določeni cilji, ključni ukrepi, načini delovanja, pričakovani rezultati in učinek. Leta 2021:

- je EIT podpisal sporazume o dodelitvi nepovratnih sredstev z osmimi obstoječimi skupnostmi znanja in inovacij (SZI) v višini 357,5 milijona EUR;
- je 1 006 oseb dokončalo magistrski ali doktorski študijski program z znakom EIT;
- so študentje, vpisani v programe EIT, ustanovili 32 zagonskih podjetij, na podlagi inovacijskih projektov EIT pa je bilo ustanovljeno 101 zagonsko podjetje;
- je 1 378 zagonskih podjetij prejelo podporo SZI;
- se je začela [krepitev inovacijske zmogljivosti za pobudo za terciarno izobraževanje](#).

Delovni program za obdobje 2021–2022 vključuje 210 tem, ki so posebej usmerjene v **mednarodno sodelovanje** (približno 20 % vseh tem). Te vključujejo ambiciozno [pobudo za Afriko](#), vredno 350 milijonov EUR, ki poziva k skupnim raziskavam na področju javnega zdravja, zelenega prehoda, inovacij in tehnologije.

Do konca leta 2021 so bila opravljena **pogajanja o pridružitvi** z 18 državami nečlanicami, od teh jih je devet že končanih in imajo pravne učinke. Leta 2021 je bila opravljena ocena pridruženih držav kandidatke za sodelovanje na razpisih na podlagi [člena 22\(5\)](#) uredbe o programu Obzorje Evropa. To delo bo temelj za uporabo omejitev v delovnih programih Obzorje Evropa v prihodnjih letih.

Odprta znanost je postala način delovanja programa Obzorje Evropa. Z objavo prvih razpisov se zdaj pri oceni predlogov projektov upoštevajo prakse odprte znanosti (kot del meril „odličnost“ ter „kakovost in učinkovitost izvajanja“).

Program Obzorje Evropa določa strožja pravila glede **enakosti spolov**, vključno z novim merilom za upravičenost, ki se uporablja od leta 2022. Vsi javni organi, raziskovalne organizacije in terciarne izobraževalne institucije v državah članicah ali pridruženih državah morajo imeti načrt za enakost spolov, da bi bili upravičeni do financiranja.

3.2. Analiza podatkov o spremljanju – objavljeni razpisi¹

Leta 2021 je bilo v delovnem programu Obzorje Evropa za obdobje 2021–2022 objavljenih več kot sto razpisov za zbiranje predlogov in drugih ukrepov:

- **steber I – „Odlična znanost“** je vključeval 15 razpisov za zbiranje predlogov in sedem razpisov za druge ukrepe v podporo pionirskim raziskavam ter prebojnimi znanstvenim zamislom (3 milijarde EUR);

¹ Vir: podatki skupnega podatkovnega skladišča na področju raziskav (CORDA) in metapodatki o spremljanju politike sistema Call Passport System (CPS). Presečni datum: december 2021, datum zajema podatkov: januar 2022.

- **steber II** – „Globalni izzivi in evropska industrijska konkurenčnost“ je vključeval 42 razpisov za zbiranje predlogov (5,3 milijarde EUR) in 26 razpisov za druge ukrepe (328 milijonov EUR) v šestih različnih sklopih²;
- **steber III** – „Inovativna Evropa“ je vključeval 14 razpisov za zbiranje predlogov in osem razpisov za druge ukrepe (1,6 milijarde EUR), katerih cilj je podpreti razvoj prelomnih inovacij;
- **del „Širitev sodelovanja in krepitev ERA“** je vključeval pet razpisov za zbiranje predlogov in štiri razpise za druge ukrepe (266,5 milijona EUR).

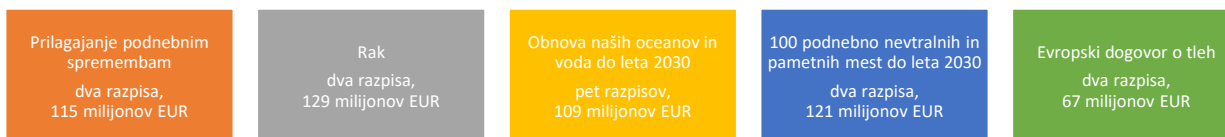
Evropska partnerstva

Komisija je vzpostavila 23 novih evropskih partnerstev:

- **enaajst skupaj načrtovanih evropskih partnerstev:** objavljenih je bilo 17 razpisov za zbiranje predlogov (1,6 milijarde EUR), povezanih s skupaj načrtovanimi partnerstvi, predvsem na digitalnem (sklop 4) in podnebnem (sklop 5) področju, a tudi v okviru delovnega programa za raziskovalne infrastrukture;
- **enaajst institucionaliziranih evropskih partnerstev:** med institucionaliziranimi evropskimi partnerstvi sta štiri razpise za zbiranje predlogov (215 milijonov EUR) objavili skupni podjetji za visokozmogljivostno računalništvo in ključne digitalne tehnologije;
- **eno sofinancirano evropsko partnerstvo:** [evropsko partnerstvo za biotsko raznovrstnost](#) je objavilo en razpis za zbiranje predlogov: 46 organizacij za financiranje iz 34 držav je rezerviralo skupni znesek v višini več kot 40 milijonov EUR.

Misije

V zvezi s petimi misijami programa Obzorje Evropa je bilo objavljenih 13 razpisov za zbiranje predlogov (približno 541 milijonov EUR).

Pričakovan prispevek k prednostnim nalogam Komisije

Za zdaj se prispevek programa Obzorje Evropa k prednostnim nalogam te Komisije v obdobju 2019–2024 lahko oceni samo na podlagi podatkov, zbranih za razpise³:

² Sklop 1: zdravje; sklop 2: kultura, ustvarjalnost in vključujoča družba; sklop 3: civilna varnost za družbo; sklop 4: digitalno področje, industrija in vesolje; sklop 5: podnebje, energija in mobilnost; sklop 6: hrana, biogospodarstvo, naravni viri, kmetijstvo in okolje.

³ Naslednja analiza se nanaša na razpise v sklopih od zgoraj navzdol, v zvezi s katerimi so na voljo zadostne informacije o temah. Izključuje razpise od spodaj navzgor (npr. razpise Evropskega sveta za inovacije in Evropskega raziskovalnega sveta ter razpise v okviru ukrepov Marie Skłodowske-Curie) in razpise za evropske inovacijske ekosisteme, raziskovalne infrastrukture, misije in širitev ter ERA. Analiza se nanaša na kumulativni proračun, tj. upošteva se celoten proračun za teme, čeprav bi te lahko prispevale k več kot eni prednostni nalogi politike.

- cilj 33 razpisov je bil prispevati k **evropskemu zelenemu dogovoru** (približno 4 milijarde EUR v vseh sklopih⁴);
- cilj 29 razpisov je bil prispevati k **Evropi, pripravljeni na digitalno dobo** (približno 2,2 milijarde EUR⁵).

Komisija je leta 2021 [mobilizirala tudi 123 milijonov EUR za raziskave o različnih koronavirusa](#) v skladu z napovedmi iz aprila ter [inkubatorjem HERA](#).

Stopnje uspešnosti⁶

Do konca leta 2021 je bilo zaključenih in v celoti ocenjenih 64 od več kot 100 razpisov za zbiranje predlogov. V okviru razpisov je bilo predloženih 7 460 upravičenih predlogov, za katere se je zahteval prispevek EU v skupni vrednosti 18,8 milijarde EUR. Čeprav je prag kakovosti presegalo 66 % upravičenih predlogov, jih je bilo mogoče izbrati samo 1 290, zato je **splošna stopnja uspeha upravičenih predlogov** v prvem letu programa **znašala 17,3 %**.

Do konca leta 2021 je bilo podpisanih že 19 sporazumov o dodelitvi nepovratnih sredstev za prispevek EU v skupni vrednosti 245,6 milijona EUR, razdeljenih po različnih tematskih področjih (glej preglednico 1). Drugi sporazumi o dodelitvi nepovratnih sredstev so bili še v pripravi.

Tematsko področje	Prispevek EU (v EUR)	Povprečna vrednost nepovratnih sredstev (v EUR)	Št. podpisanih sporazumov o dodelitvi nepovratnih sredstev
Evropski raziskovalni svet (ERC)	517 828,75	517 828,75	1
Ukrepi Marie Skłodowske-Curie (MSCA)	150 000,00	150 000,00	1
Raziskovalne infrastrukture	400 000,00	200 000,00	2
Zdravje	88 527 007,06	9 836 334,118	9
Kultura, ustvarjalnost in vključujoča družba	703 796,75	351 898,38	2
Podnebje, energija in mobilnost	250 000,00	250 000,00	1
Širitev sodelovanja in razširjanje odličnosti	153 000 000,00	153 000 000,00	1
Reforma in izboljšanje evropskega sistema raziskav in inovacij	2 100 000,00	1 050 000,00	2
	245 648 632,56		19

Preglednica 1: Podpisani sporazumi o dodelitvi nepovratnih sredstev po tematskih področjih

Prvi podpisani sporazumi vključujejo 120 udeležencev iz 28 različnih držav. Z izjemo posebnega sofinanciranega ukrepa [COST \(evropsko sodelovanje v znanosti in tehnologiji\)](#) (153 milijonov EUR) bo 13,7 % sredstev EU namenjenih desetim udeležencem iz MSP, 8,5 % pa državam nečlanicam. Največji delež udeležencev imajo terciarne izobraževalne institucije (37 %) in raziskovalne organizacije (24 %).

⁴ Sklop 5 (devet razpisov, 1,4 milijarde EUR, 34,5 % skupnega kumulativnega proračuna), ki so mu sledili sklop 4 (šest razpisov, 1 milijarda EUR, 26,2 %), sklop 6 (osem razpisov, 976 milijonov EUR, 24,3 %) in sklop 1 (pet razpisov, 545 milijonov EUR, 13,5 %).

⁵ Sklop 4 (sedem razpisov, 978,4 milijona EUR, 44,2 % skupnega kumulativnega proračuna), ki mu je sledil sklop 5 (sedem razpisov, 643 milijonov EUR, 29 %).

⁶ Vir podatkov: CODA, presečni datum: december 2021, datum zajema podatkov: januar 2022.

3.3. Obzorje 2020 in 2021⁷

Do konca leta 2021 se je izteklo 955 rokov za razpise za zbiranje predlogov v okviru programa Obzorje 2020, predloženih pa je bilo 283 065 upravičenih predlogov, za katere se je zahteval prispevek EU v skupni vrednosti 473,2 milijarde EUR. Med temi predlogi jih je bilo 33 798 izbranih za financiranje, kar pomeni, da je splošna stopnja uspešnosti upravičenih predlogov v sedmih letih znašala 11,9 %. Leta 2021 je bilo podpisanih 3 160 sporazumov o dodelitvi nepovratnih sredstev v skupni vrednosti 6,1 milijarde EUR, s čimer so skupna dodeljena sredstva iz proračuna EU za obdobje 2014–2021 dosegla 68,2 milijarde EUR, od katerih je največji delež pripadal stebru „Odlična znanost“ (36,7 %), sledila pa sta mu stebra „Družbeni izzivi“ (38,5 %) in „Vodilni položaj v industriji“ (20,2 %).

Med različnimi 41 200 upravičenci so terciarne izobraževalne organizacije še vedno največja skupina prejemnikov (39,2 % vseh prejemnikov), sledi jim zasebni sektor (28,2 %), 16,5 % sredstev iz programa Obzorje 2020 pa je namenjenih MSP. Do zdaj je bilo na podlagi projektov v okviru programa Obzorje 2020, ki jih financira EU, objavljenih več kot 151 000 strokovno pregledanih publikacij, predloženih pa je bilo več kot 2 600 patentnih prijav in izdanih 1 168 patentov.

⁷ Vir: javni podatkovni portal programa Obzorje, portal s predlogi raziskav in inovacij ter ključni kazalniki uspešnosti. Presečni datum: december 2021, datum zajema podatkov: januar 2022.

3.4. Razširjanje in izkoriščanje rezultatov

Razširjanje in izkoriščanje rezultatov projektov raziskav in inovacij je bilo podprto z različnimi dejavnostmi.

- Na [platformo programa Obzorje za rezultate](#) so bili dodani novi elementi za opredelitev rezultatov, upravičenci pa so naložili 500 novih ključnih uporabnih rezultatov iz okvirnih programov.
- V okviru [projekta za spodbujanje rezultatov programa Obzorje](#) so bile upravičencem zagotovljene ciljno usmerjene storitve razširjanja in izkoriščanja rezultatov.
- [Služba CORDIS](#) je razširjala rezultate projektov raziskav in inovacij, ki jih je financirala EU. Dosegla je strokovnjake, osredotočene na spodbujanje odprte znanosti, ustvarila inovativne proizvode in storitve ter spodbudila rast po vsej Evropi. Še naprej je ustvarjala vrsto tematskih večjezičnih uredniških proizvodov.
- Novo [orodje za evidentiranje sinergij med programoma Obzorje 2020 in Interreg](#) vključuje podatke iz projektov, ki se financirajo iz programa Obzorje 2020 in v okviru četrtega razpisa Interreg Srednja Evropa. Orodje pomaga ustvarjati geografske in tematske povezave ter razkriva potencialne sinergije na regionalni ravni.
- Razvita sta bila nova portala za [podatkovni portal programa Obzorje](#), ki zagotavljata podatke iz več okvirnih programov.
- Državam članicam in pridruženim državam so bile na voljo mesečne objave podatkov iz programa Obzorje 2020 (podatki iz programa Obzorje Evropa so na voljo od avgusta 2021).
- Izvajala se je [evropska pobuda za podatke za politiko na področju raziskav in inovacij](#) s poudarkom na nacionalnih mikropodatkih o financiranju.
- V okviru nove [strategije programa Obzorje Evropa za razširjanje in izkoriščanje rezultatov](#) je bil sprejet akcijski načrt za razširjanje in izkoriščanje rezultatov za obdobje 2021–2022.
- [Inovacijski radar](#), ki odkriva projekte raziskav in inovacij z visokim potencialom, ki jih financira EU, se je leta 2021 razširil na celotni okvirni program.

Primeri posebnih dejavnosti, ki podpirajo razširjanje in izkoriščanje rezultatov iz okvirnih programov po tematskih področjih, sta:

- [pobuda Blue Invest](#), ki je zagotovila pomoč in dostop do naložb za več zagonskih podjetij in MSP v pomorstvu, od katerih so številna razvila storitve in proizvode v prejšnjih okvirnih programih;

- spodbujanje dopolnilnih virov financiranja EU v okviru [Sklada za notranjo varnost](#), [Instrumenta za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko](#) in [instrumenta za opremo za carinske kontrole](#) za uporabo rezultatov raziskav na področju varnosti.

3.5. Poglobljena analiza: kratke vesti in študije o spremljanju v okviru programa Obzorje Evropa

Prispevek sredstev EU za raziskave in inovacije k raziskavam v zvezi s COVID-19

[Ta analiza](#) je pokazala, da so sredstva EU za raziskave in inovacije prispevala k približno 3 000 raziskovalnim člankom o COVID-19. Ti članki so povezani s skoraj vsemi deli okvirnih programov, vendar jih je 80 % povezanih s programom za zdravje, Evropskim raziskovalnim svetom in ukrepi Marie Skłodowske-Curie. 56 % publikacij je bilo mednarodnih soavtorskih publikacij.

V analizi so bili okvirno opredeljeni najpomembnejša odkritja, h katerim je EU prispevala sredstva za raziskave in razvoj, ter raziskave o preteklih izbruhih koronavirusa, na katerih temelji boj proti sedanji pandemiji.

Prispevek k ukrepanju proti podnebnim spremembam

Rezultati [te analize](#) kažejo, da je EU prispevala sredstva (iz sedmega okvirnega programa in programa Obzorje 2020) za več kot 2 500 publikacij, na katere se sklicujejo štiri poročila iz šestega kroga ocenjevanja v okviru Medvladnega panela za podnebne spremembe (IPCC) (11,5 % vseh sklicev). Delež publikacij, katerih avtorji/soavtorji so raziskovalci iz držav članic in pridruženih držav, je 21,5-odstoten. V okviru [zadnjega poročila](#) je bilo s sredstvi EU podprtih 14 % virov.

Komisija je leta 2020 objavila zadnji in največji razpis v okviru programa Obzorje 2020, da bi zagotovila podporo za [evropski zeleni dogovor](#). Na razpis v vrednosti 1 milijarde EUR je bilo predloženih 1 550 predlogov, ki so vključevali 28 000 kandidatov, za financiranje pa je bilo izbranih 73 projektov (1 778 kandidatov). Za financiranje so bile izbrane organizacije iz 75 držav. 38 % uspešnih udeležencev je bilo iz zasebnega sektorja, približno polovica navedenih so bila MSP. Komisija je začela izvajati [pilotno anketo o vplivu na podnebje](#), da bi zbrala podatke o pričakovanih koristih tega razpisa.

Rezultati ocenjevalnih študij

V okviru končnega naknadnega ocenjevanja programa Obzorje 2020 se je začela izvajati vrsta ocenjevalnih študij. Leta 2021 so bile zaključene tri študije v zvezi s posebnimi vidiki programa Obzorje 2020, in sicer o prednostnih področjih, politiki odprtega dostopa in sistemu ocenjevanja predlogov.

3.6. Izvajanje in spremljanje programa Euratoma

Svet je maja 2021 sprejel uredbo o vzpostavitvi Programa za raziskave in usposabljanje Evropske skupnosti za atomsko energijo za obdobje 2021–2025. Komisija je sprejela delovne programe za naslednji področji:

a) Jedrski neposredni ukrepi, ki jih izvaja JRC

JRC je objavil 105 člankov v strokovnih revijah in 22 v monografijah/drugih revijah, sodeloval pri pripravi sedmih dokumentov politike in objavil šest znanstvenih in političnih poročil, 89 tehničnih poročil ter dva prispevka k standardom. Tehnični rezultati vključujejo 13 referenčnih gradiv, metod in meritev, 17 tehničnih sistemov ter osem znanstvenih podatkovnih zbirk in naborov podatkov.

JRC je organiziral 14 tečajev usposabljanja za države članice in Komisijo, ki so obravnavali izvajanje [direktive o temeljnih varnostnih standardih](#), ter podprl zmogljivosti Mednarodne agencije za atomsko energijo in držav članic na področju jedrske varnosti in zaščite.

Na področju jedrske varnosti je JRC zagotovil tehnično podporo za inšpekcijske preglede, upravljal terenski laboratorij Euratoma v Franciji in analiziral jedrske snovi. Razvil je tudi izboljšane analitske metode in zagotovil podporo za strokovni pregled jedrskih stresnih testov v Belorusiji in Turčiji.

b) Posredni ukrepi programa Euratoma (nepovratna sredstva)

Program Euratom z nepovratnimi sredstvi financira raziskave na področju fuzijske energije in jedrske cepitve. Raziskave cepitev zajemajo jedrsko varnost, zaščito, ravnanje z radioaktivnimi odpadki in zaščito pred sevanjem, neenergetske načine uporabe ter izobraževanje in usposabljanje. Prispevek EU za te raziskave v obdobju 2021–2022 znaša 99,9 milijona EUR.

Komisija je dodelila 547 milijonov EUR nepovratnih sredstev za izvajanje sofinanciranega evropskega partnerstva za raziskave fuzije v obdobju 2021–2025.

4. OBETI ZA LETO 2022

Leta 2022 bo pripravljen in sprejet glavni **delovni program** programa Obzorje Evropa za obdobje 2023–2024. Poleg tega so v načrtu nadaljnje pripravljalne faze in priprava **strateškega načrta za obdobje 2025–2027**.

Komisija bo v letu 2022 nadalje izvajala **dejavnosti obveščanja** o programu Obzorje Evropa, predstavitev delovnega programa za obdobje 2023–2024 pa bo napovedala v medijih in družbenih medijih. Z dejavnostmi obveščanja deležnikov in državljanov bo tudi zagotovila, da začetek priprave strateškega načrta ne bo neopažen.

Komisija bo spodbujala sodelovanje državljanov s številnimi pobudami, kot so [tekmovanje EU za mlade znanstvenike](#), [pilotna pobuda „mladi opazovalci“ pri programu Obzorje Evropa](#) in pobuda ERA4You, da bi ozaveščala in omogočila razpravo o projektih EU na področju raziskav in inovacij. Še naprej bo komunicirala z deležniki o misijah in partnerstvih ter se tako povezovala s čedalje večjo skupnostjo v spopadanju z nekaterimi najbolj perečimi izzivi za Evropo.

Organizirala bo [dneve raziskav in inovacij 2022](#), v okviru katerih bo povezala oblikovalce politik, raziskovalce, podjetnike in javnost, ki bodo lahko razpravljali o raziskavah in inovacijah v Evropi ter oblikovali njihovo prihodnost.

Nazadnje bo tudi izpostavila vlogo EU kot globalnega akterja, in sicer s podporo EU pri agendi za sodelovanje na področju raziskav in inovacij v Sredozemlju, skupni agendi EU in Afriške unije za inovacije ter konferenci [EuroScience Open Forum](#).